

תקציר

עיון מחודש בסוגיית הצמצום בקבלת האר"י

ברק הופמן

מאמר זה עוסק בסוגיית הצמצום בקבלת האר"י. השאלה שהמאמר מנסה לענות אליה היא כיצד נוצרו חמישה תיאורים שונים של הצמצום, ומהו התיאור הקרוב ביותר לדעת האר"י עצמו. במאמר ארבעה חלקים: בחלק הראשון הצגתי את תיאור הצמצום לפי דעת רבי יוסף אבן טבול, תלמיד האר"י, מתוך כתביו למיניהם, ואת הסמלים שבהם הוא השתמש כדי לתאר את הצמצום.

בחלק השני עסקתי בתיאורים המיוחסים לרבי חיים ויטל (רח"ו), והראיתי ששני תיאורי הצמצום שב'דרוש שמסר רח"ו לרבי שלמה סגיש', ובספר 'קיצור סדר האצילות' קשה ליחסם לרח"ו עצמו. נוסף על כך טענתי שגם התיאור שבספר 'מבוא שערים' אינו שונה במהותו מהתיאור שבספר 'עץ חיים', שהוא ספרו העיקרי של רח"ו, והבאתי כמה הסברים אפשריים לשינויים ב'מבוא שערים'.

בחלק השלישי, לאחר שהראיתי שקיימים שני תיאורים שונים של הצמצום, שכל אחד מיוחס לתלמיד אחר של האר"י, דנתי בשאלה כיצד ייתכן ששניהם יצאו מהאר"י עצמו. הצגתי את דעות החוקרים שקדמו לי וניסו לענות על השאלה, ישעיהו תשבי, רונית מרוז ויוסף אביב"י, והסברתי מדוע איני מקבל את פתרונותיהם.

בחלק הרביעי הצעתי את פתרוני שלי לקושיה, וטענתי שר"י טבול לא נשאר נאמן לתורת רבו, אלא שינה ופיתח את תורת הצמצום של האר"י עצמו, ואילו רח"ו, בייחוד בכתביו המוקדמים, שימר את תורת רבו באופן מדויק יותר.

ברק הופמן, החוג למחשבת ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים, הר הצופים, ירושלים 9190501
chabiflash999@gmail.com